

Trajani, Victoris, Castulæ, Eutychiani, ac sociorum A
ejus, et aliorum octingentorum triginta duorum.

vi Kal. Janu. (27 Dec.). — † Item ipso die, ordi-
natio sancti Jacobi fratris Domini, qui ab apostolis
primus ex Judæis Jerosolymis est ordinatus epis-
copus, et in medio Paschæ martyrio coronatus.

iii Kal. Janu. (30 Dec.). — † Item in insula Oya,
sanctorum Florentii, Sereni, Pauli, Stephani, Pa-
piani et Cleri.

* Greg. Tur., Hist. Franc, I. II, c. 14.

† Turonis civitate, sancti Perpetui, episcopi et
confessoris *.

Pridie Kal. Janu. (31 Dec.). — † Rhætiaræ
beati Hermetis exorcistæ.

† Romæ, Donati, Paulati, Rogatæ, Dominandæ,
et Hilarinæ.

† In provincia Sicilia, civitate Catana, sanctorum
Stephani, Potiani, Attali.

PASSIO SANCTI DESIDERII

EPISCOPI VIENNENSIS,

AUCTORE SANCTO ADONE EJUSDEM SEDIS EPISCOPO.

(Apud Canisium, Lectiones antiq., tom. II, part. II.)

**PRÆFATIUNCULA ADONIS, Viennensis Ecclesiæ antistitis, anno Incarnationis Domini
DCCCLXX, indictione III, cum Passione S. Desiderii episcopi Viennensi Ecclesiæ di-
recta *.**

Ado, peccator et humilis episcopus Viennensis B
Ecclesiæ, dilectissimis fratribus, et filiis ejusdem
Ecclesiæ, in Patre et filio, et Spiritu sancto, vero
et essentiali uno Deo, salutem.

Beatissimi Desiderii Patris vestri vitam, et marty-
rium, sicut antiquis scriptis commendatur, vobis id-
circo revolvre, et stylo committere aggressus sum,
ut ejus incitamentis et studiis ad amorem vitæ æter-
næ vos amplius inflammarem. Ut qui pastor vobis
munere superno datus est, pasqua vere innocentiae,
et postmodum æternæ societatis intercessione sui
apud Dominum obtineat. Nec enim deerit vobis illius

* Magnus codex ms. præfatiuncula caret. CANIS.

patrocinium, si ejus exemplo Domino Jesu Christo
casto amore hæseritis. Qui est verum et æternum
principium. Habetis enim non mediocre solatium,
cum cernatis Ecclesiam veram præclarissimis con-
fessorum et martyrum irradiatam fulgoribus, quo-
rum splendore tenebras omnis erroris, Domino Deo
nostro protectore, pedibus liberis evadere sufficitis.
Gaudium et corona ipsorum, obsecro vos ego ipse
servus et minimus ipsorum, state in Domino doc-
trinis, exemplis intercessionibus tantorum muniti,
charissimi.

INCIPIT

PASSIO SANCTI DESIDERII

EPISCOPI VIENNENSIS.

Desiderius, Viennensis Ecclesiæ clarissimus pon-
tifex, fuit a puero quidem sanctissime imbutus,
vita purus, scientia Scripturarum non parum erudi-
tus, in gremio sanctæ matris Ecclesiæ exercitate
profecit. Inde ad culmen pontificale proventus,
quantæ gratiæ fuerit, honor martyrii patefecit.

* Fuit idem vir temporibus Chlotarii regis Chlo-
devei majoris filii, ac filiorum ipsius Chlotarii, He-
reberti, qui sedit Parisiis; Chilperici, qui sedit Sues-
sionis; Gunthramni, qui sedit Aurelianis; Sigiberti,
qui sedit Rhemensium urbe, qui accepit Brunnehil-

dem Anagildi regis Hispanorum filiam, quæ primum
Ariana, postmodum sacramento fidei catholicis
juncta, operibus flagitiosissimis disjuncta; de qua
Childebertum Sigibertus genuit. Hujus sororem
Gansildam Chilpericus primum habuit, quæ post-
modum, dolo Fredegundis strangulata est. Impera-
tores autem tunc temporis in Republica Romana
Justinianus fuit major. Post quem Justinianus minor.
Cujus tempore corpus B. Antonii monachi, revela-
tione divina repertum, in Ecclesia B. Joannis Ba-
ptistæ apud Alexandriam sepultum est; et ab Afri

* Hæc verba, *fuit idem vir*. etc., usque ad illa sequentis. etc., *Cum longe lateque*, desiderantur in
magno Codice ms. CAN.

ea atrocissima gens Wandalorum expulsa. Cui A imperatori Justinus succedit, sub quo gens Longobardorum Italiam invasit. Deinde imperavit Tiberius, post quem Mauricius.

Sed ut ad proposita revertar, cum longe lateque fama beati viri Desiderii spargeretur, et foris jam miraculis vulgaretur, atque virtus animi signis evidentibus patefacta claresceret, invidus omnis boni diabolus, in persecutionem tanti viri insani pectoris homines inflammat. Et quia videbat Domini Dei nostri Jesu Christi gloriam per beatum virum ubique diffundi, quibus artibus valuit tantum opus pietatis extinguere, aggreditur lacessere illum, et conviciis afficere primo, deinde etiam injuriis propulsare, sicut certa res manifestabit. Sed Desiderius de beatis pauperibus spiritu unus, cujus desiderium exaudiebat Deus, et præparationem cordis ejus audiebat auris ejus, in petra fidei fundatus, tundi adversitatibus poterat, moveri a statu rectitudinis non poterat.

Igitur, interfecto Sigiberto rege factione Fredegundis reginæ, Brunnehildis regina cum Theoderico admodum parvulo, Childeberti regis filio, Burgundiam obtinuit. Femina incomparabilis libidinis, quippe quæ non timuerit incestuosissime Merovæo Chilperici filio, mariti sui nepoti, se misceri. Illoque tonsurato presbyteroque facto, tali namque ordine pater vix eum potuit coercere, per diversorum juvenum libidines excanduit, turpissimum lupanar ipsa semetipsam turpissimis juvenibus exponens. Cujus inaudita flagitia vir pontifex Desiderius zelo timoris Dei inflammatus, reprimere, et corrigere cupiens tam privatim quam publice, meliorem vitam arripere, et pœnitentiam facti habere monebat. Sed quia qui arguit impium generat maculam sibi, novis et inauditis odiis cœpit sanctum virum detestari, ac ut vitam auferret meditari. Sed quia id aperte non poterat, exsilio deportari, et relegari in quadam insula virum Dei facit. Ubi quadriennio diversis laboribus fatigatus, non tamen auxilio omnipotentis Dei nudatus est ac destitutus, quippe per quem beneficia infirmis quibuscunque Deus noster ibi contulerit. Nam quidam leprosus, inspectante populo, tactu beatissimi viri mundatus est a lepra, quæ totum illum asperaverat. Ab ea die qua insulam ingressus est, cincindele oleo plenum, quod manu illius illuminatum fuerat, virtute divina permansit indeficiens, semper ardens, et suam plenitudinem inexhaustam, ad gratiam viri Dei prædicandam omnibus manifestans. Et quod est mirabilius, quicumque cujuslibet infirmitatis a sancto pontifice ex eodem liquore perunctus fuisset, illico sanatus abibat.

Factum est autem ut vas plenum vini, propter adventantes qui inde haurirent, a ministro illius diligenti cura servaretur. Sed cum pluribus diebus jam expensum putaretur defecisse, et minister viri Dei id nuntiasset illi ^a, quia non haberet petentibus

^a Magnus Codex ms. G. *adnuntiasset illi*. Id.

^b Magnus Codex G. ms., *doctorem*. Id.

quid ultra præbere, confortatus a viro Dei, de largitate, et bonitate Creatoris, mox ut rediit, plenum, quod paulo ante vacuum fuerat, vasculum invenit. Tua sunt hæc, Domine, qui pro te passos semper glorificas, qui duces gregis tui, ut oves tuæ sequi non metuant, coronis virtutum exornas.

Præter ea congregata multitudo sacerdotum, licet impia femina venena malitiæ suæ non evomuerit, tamen victa precibus, sanctam virum sedi suæ urbiq; reformari jubet. Quis dicere sufficiat quibus gaudiis receptus fuerit, quot ulnis pietatis a clero et populo amplexatus, quibus lacrymis rigatus? Vere pastorem piuum, quem nullius generis tribulatio a charitate ovium divellere potuit. Vere beatus populus, qui talem meruit suscepisse ductorem ^b.

B Hic cum jam totus martyr esset corpore, hostiaque Deo placita, ut desiderium cordis ejus tribueretur ei, instaretque tempus ut poneretur in capite ejus corona de lapide pretioso: iterum simultate ^c Brunehildis ac illam constuprantium, jubetur venire pontifex sanctus ad palatium, quo tunc temporis Theodericus juvenis residebat. Attemptatur itaque vir Dei utrum in priori sententia permaneret. Interrogatusque utrum melius esset uni viro mulierem conjungi, quam per diversorum juvenum appetitus libidines suas dispumare; a quo cum responsum esset, *unusquisque suam uxorem habeat, et unaqueque suum virum habeat, et fornicatores, et adulteros Deum judicare, nec licere contaminari templum Spiritus sancti, cum corpora nostra templum essent Spiritus Dei, et si quis templum Dei violasset disperdet illum Deus (I Cor. vii; Hebr. xiii; I Cor. iii)* cum ergo hæc et his similia vir spiritu Dei perorasset, illico nuntiatur hæc Brunnehildi. Cœpit furere, virum Dei telis malitiæ suæ appetere, et qualiter vitam ei auferret cum juvenibus suis perquirere. Miserabile dictu, intra fores ecclesiæ repulsus vir Dei clauditur, et ut furenti satisfaceret, clamor popularis a fautoribus ipsius incitatus attollitur: Rebellem hunc et Reipublicæ ac honoris patriæ contrarium.

Sciens itaque vir Dei jam ad palmam se vocari. maxime cum id revelatione angelica patefactum esset, intrepidus, imperterritus, fixus totus in Deo, horam præstolatur. Abstrahitur iterum ab ecclesia, et sanctus Domini indignis manibus pertractatur, atque agentibus Bettone, Gasifredo, et Æphane comitibus, impiissimi sceleris consiliatoribus, custodiae mancipatur, atque ad territorium usque Lugdunense perducitur, super fluvium Calaronam. Hinc inde vallatus iniquorum hominum turbis, cum jam videret furentem multitudinem in mortem suam velle consurgere, supradictorum juvenum maxime hortatu, genua in terra figens orationi incubuit, ac pro suis persecutoribus oravit dicens: *Domine, ne statuas illis hoc peccatum, quia nesciunt quid faciunt (Act. vii; Luc. xiii)*. Commendo tibi oves, quas gratia tua

^c Magnus Codex S. G. ms., *simulante*. Id.

suscepi regendas. Nono illas luporum rabies dis-
pergat, sed in sancto ovili Ecclesiæ tuæ congregatæ, vinculo charitatis adnexæ, vivant in te de spiritu gratiæ, custodiantur in æterna misericordia tua, Jesu Christe Filii Dei, qui vivis et regnas in sæcula sæculorum.

Insaniens itaque multitudo, cum furorem suum nequaquam reprimere posset, unus de sævientibus corripuens lapidem, cerebro orantis fortiter illisit, ac mox cerebello rupto sanguis undatim profluxit. Alter vallum ex utraque parte vehementer acutum tam cervici quam capiti infixit. Sicque sanctus pontifex martyrii palmam adeptus migravit victor ad Dominum. Tributaque est ei vita, et longitudo dierum in sæculum sæculi. Cui si non est dictum a persecutoribus : Sacrifica dæmonibus, est tamen dictum : Consenti nobis peccantibus ; sile veritatem, ut fruamur cupitis amplexibus. Inde vere martyr, quia et veritatem tenuit et dilectionem, exhibuit in correptione patientiam. Mori non pertimuit, et suos quos Christo nutrierat, doceret pro veritate etiam constanter mortem excipere, quando veritas Christus sit ; et quia nulla adversitate ad ultimum neque morte deberent separari a charitate Christi. Vere amabat ipsos a quibus injuste occidebatur, suaque pœna insinuabat illis quam periculosissime ipsi in æternum punirentur, qui flagitiose et facinorose vivebant, quando ipse ut ne talibus faveret, non modo committeret, pœnam quamcunque corporis excipere paratus esset.

Quæ autem ultio in præsentī impiam illam perculerit, ut ne impune quis credat se peccare, breviter attingam : Chlotario [Clottario] rege judicantibus Francis, indomitis equis religata brachiis, et cruribus divaricatis, membratim discinditur, Deo illi pro voluptatis suis dignam pœnam retribuente.

Beati viri corpus, studio fidelium curatum, in loco passionis suæ sepultum est. Ibi que quanti meriti apud Dominum esset, miraculis se publicavit.

Gontigit ut quidam pauperculus omnibus membris contractus, insuper trementibus membris gravi passione agitaretur ; hic in qualo virgeo ad memoriam martyris deportatus, mox ut cum fide opem martyris expetiit, perfecta sanitate incolumis rediit.

Claudius nomine habebat filiam multo tempore tibia claudicantem ; accessit ; filiam martyri sanandam commisit ; oleo ipsius ut per inita est, sanissima effecta, torturam claudicationis amisit.

Dici non potest quot cæci ibi lumen inexpertum receperint, dæmoniacci purgati sint, claudi sanati, et diversis infirmitatibus diversi curati. Sed et si qui cum fide tulerint assellam de fuste illo quo sanctum caput illius terebratum est, sive a dolore dentium, sive a typo variarum febrium, sive ab aliis infirmitatibus, meritis beati martyris liberantur.

Evoluto itaque tempore, visum est pontifici Viennensium et sanctissimo clero, ac universo populo,

^a Magnus Codex ms. S. G. *utrumque*.

A ut precibus suis pervincerent Chlotarium tunc temporis pium regem, quatenus concedere dignaretur eis membra beatissimi viri, quæ sicut sepulta fuerant, in diœcesi Lugdunensi, et in loco passionis suæ servabantur. Quæ idem pius rex clementer indulsit ; videbat enim dignissimam rem et Deo charissimam illos postulare, et affectum piorum filiorum circa patris reverentiam esse profusum ; quis tantum opus pietatis quærentibus non concederet ? Debent patres ~~filii~~ ^{filii} thesaurizare ; thesaurizavit plane iste thesaurum illis non deficientem in cœlis, quos purpura sanguinis sui, ad decorem filiorum, supervestivit ; debent et filii patribus affectum piæ charitatis et obedientiæ, ac de pomis desiderabilibus virtutum eos reficere, ut eorum gustu et odore refecti, et satiati, in charitate templum decoris, et domus Dei, unum in Christo fiant ; quæ gratia piæ matris Ecclesiæ major, quam ut videat filios suos digne Deo ambulantes ? Caput humilitatis in compage charitatis connexum, membris vigorem, timoris et pietatis bonæ spei subministrare ?

B Revertuntur alacres a principe, tam clerus quam populus, desiderium cordis sui, desiderium amoris sui quod impetrare meruissent. Benedictus Deus qui dedit hoc in corde regis, ut magnificaret civitatem nostram de receptione beatissimi pastoris nostri ac martyris sui. Congregatur universa Ecclesia, gaudium tam celebre omnibus indicitur, parantur cruces, parantur luminaria, feretrum pretiosissimis vestibibus componitur, festivis ornatibus universi induuntur, ac tali pompa honoris fit processus ad sancti pontificis martyrium.

C Rem dicturus sum devotionis in Deum plenissimæ. Populi tam Viennenses quam Lugdunenses in unum conveniunt, sit pia altercatio, Lugdunenses martyrem habere, Viennenses pastorem referre ; atque inter utrosque charissima concertatio, cum isti acquisitum, illi reposcerent patronum. Isti, cum quibus martyr in Deo vivebat ; illi, cum quibus et carne magister vixerat. Quid longius morer ? dum perseverantissime utrinque ^a pro amore martyris in sententia durarent, ruit nox. Viennenses qui plus dilexerant, et quibus justior causa famulabatur, consilium subtilius capessunt. Furtim egesta humo, et sanctum sepulcrum reserantes, navicula cum rete piscatoria parata, subcelant corpus, atque per Saonam ^b et Rhodanum ante mittunt ; lætis undis, tam sanctum funus, et ipse Rhodanum suis civibus serviturus excipit. Crepusculum rediit, atque caterva Viennensis cum feretro vacuo pedestris revertitur. Exsultant Lugdunenses decepti vana spe ; sed non diu tam felix furtum eos latuit, sicque lætitiā desperata victoria perdidit.

Illi autem qui navi transferebant membra pontificis, ut venerunt contra Fasianam villam, appulerunt ad littus, sustinentes sanctam catervam pedestriū. Erat tunc temporis ager Fasianus, jam ut

^b Cod. ms. in margine : *Saone flumen fetissimum, ingreditur Rhodanum apud Lugdunum civitatem.*

proprius delegatus pauperibus sanctorum martyrum in quorum honore Viennensis Ecclesia fundata consistit; nam ante sicut idem martyr in testamento suo quod fecit sanctis martyribus Machabæis, et sancto Mauricio, ac sex milibus sexcentis sexaginta, commemorat, ex maternis et paternis eadem villa, sorte beato Desiderio obvenerat. In quo testamento, quod præsentibus sanctis coepiscopis manu propria fecit, sub Dei omnipotentis obtestatione constituit, ut nullus præsumeret votum ipsius, intuitu pietatis perfectum, in aliud quam ipse statuerat mutaret. ^a Quod si aliquis spiritu cupiditatis incitatus fecisset, si sententiam suæ actionis pœnitendo non mutaret, anathema in æternum fieret. Sustinentes igitur vectores sancti funeris, in hac villa illos qui per terram pedestres veniebant, in loco mundissimo, interim sancta membra composuerunt. Quid miraculi tunc contigerit, silere non puto.

Mulier multis annis ab spiritu immundo vexata, illuc manibus suorum attracta, ut sancti martyris locum attigit, illico virtute divina curata est.

Ut autem B. Ætherius tunc Viennensis antistes cum reliquis qui in urbe remanserant advenit, et sancto feretro ulnis piorum subvecto, chorusque beati populi, voces cantantium Deoque nostro psallentium, in altum sustulit, quis ibi tam ferreum pectus, tam dura præcordia habere potuit, qui non aut gemitum, præ nimia exultatione cordis emisit, aut lacrymis ora rigaverit?

Tali igitur cœlesti agmine præeunte et subsequente, pervehitur B. viri corpus usque ad locum sepulcri, quod digna veneratione paratum erat, in ecclesia beatissimorum apostolorum Petri et Pauli, extra civitatem, ubi et multorum pontificum ejusdem urbis Viennensis membra tumulata servantur. Cumque jam odoramentis, et pretiosis linteaminibus involvendum sanctissimi martyris corpus, episcoporum manibus tractaretur, quod in laude omnipotentis Dei reticendum non est, ita sanctissimi capitis vulnera integrata apparuerunt, ut penitus ubi cutis rupta fuerit non appareret. Nam et reliquum corpus suis juncturis et nervis constrictum, sana pelle sua vestitum manebat. Recipientibus choris Psalmisque antiphonatim consonantibus.

Ut sanctus Dei tumulo est ad tuitionem totius urbis compositus, mox gloriosa mulier, quæ fuerat quondam beati Ætheri in laicali habitu conjux, sed tunc vere sanctimonialis, hominem a nativitate cæ-

A cum, juxta tumbam episcopi, et martyris Desiderii constituit, eumque fidem habere præmonuit; adfuit virtus divina quæ semper suos glorificat, et quanti meriti esset apud Deum is qui in loco illo teneretur, evidentibus signis manifestavit; nam in conspectu totius Ecclesiæ, cæcus isdem lumen inexpertum recepit. Multaque postmodum ibi Dominus per servum suum operatus est, quæ si universa quis scribere voluerit, volumen longi operis consummabit.

Passus est autem beatissimus Desiderius Ecclesiæ Viennensis episcopus, temporibus Theoderici Burgundiorum regis, factione Brunnehildis incestuosissimæ reginæ, iniquitati illius consentientibus et faventibus Bethone, Ephane, atque Gasifredo comitibus. Dies passionis illius celebris habetur x Kal. Junii, regnante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus per omnia sæcula sæculorum. Dies translationis ejus, quando translatus est ab territorio Lugdunensi, in ecclesia beati Petri agitur iii Id Feb.

ABHINC DICTA EPISCOPI ADONIS VIENNENSIS.

Hæc vobis, beatissimi fratres et filii, plena veritate, sicut in membranis antiquioribus insertum vidi, ad comunionem vestri transposui. Obsecrans, et pietate qua vos diligo sanctitatem vestram commonens, ut hujus aliorumque patronorum vestrorum meritis assurgere totis viribus elaboratis. Sedeat vestro animo illorum fervens in Deum religio, Charitas pura, assiduitas totius honestatis, patientia in varietate temporis perseverans, modesta et bonis Christianorum moribus decens, verecunda et pudica mansuetudo in omni habitu et continentia, Deo chara et amabilis unanimitas, ut cum cursum hujus vitæ per viam patrum vestrorum consummaveritis, lætitia sempiterna pariter cum eis intercessione illorum perfrui mereamini. Sitque cumulus justitiæ ipsorum, profectus vitæ vestræ, et gaudium perpetuum corona glorificationis vestræ.

INDICULUS ISONIS.

Hanc autem Passionem præfatus Ado episcopus nobis fratribus, cænobio sancti Galli, sub Grimaldo abbate Deo militantibus, reliquiasque S. Desiderii ab eo postulantibus, cum ipsius aliorumque sanctorum reliquiis, actibus quoque et passionibus infra descriptis, anno supra memorato, per nuntios satis fideles dirigere curavit.

^a Quæ sequuntur, desiderantur in magno Codice ms. S. G.